

Год. III.

Број 52.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Св. Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Сава Петровић.

У Новом Саду 26. децембра 1893.

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ
Георгија Бранковића.

ГЕОРГИЈЕ

по божијој милости и вољи народа, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх Српски, Његовог Царског и Ап. Кр. Величанства ФРАНЦА ЈОСИФА I. прави тајни саветник, као и аустријско-императорскога ордена гвоздене круне првог степена кавалер и краљевско-српског ордена св. Саве велико-креник и т. д.

Пречасном свештенству обојега реда и побожном народу богохраниме Архидијецезе карловачке, епархије бачке и будимске, прелубезној пастви својој у духу апостолскоме шаље срдачни поздрав и патријаршески благослов.

Свети храмови, и наше српске, св. православне цркве, пуни су и данас слатких песама и њезних стихира, које пева побожна душа народа мога, славећи „рождество твоје Христe Боже наш“; подижући очи своје духовне к „светлој звезди са истока“, која „та показа крвоток вифлијански невестимаго“, раду-

јући се Теби Спасу човештва целог; и спајајући слабе гласе своје са песмом анђела Твојих: „непостижиме Господи, слава тебѣ“.

Али, љубезни моји, и мисли ваше треба да су у тој радости прибрane око догађаја, који догађај црква Христова и цело Хришћанство ево већ по хиљаду осам сто-

тина и деведесет и четврти пут у данашњи дан слави, те да познате, у колико можете, повод данашњему благ-дану, величину његову и важност за човештво цело.

Кад се умом својим винемо у далеку и најдаљу прошлост човекова рода, видимо прародитеље наше, Адама и Еву, у рају преобилном. Створио их Господ бесмртне и безгрешне; дао им уживање свако, да га без труда и зноја свога, без икакве бригае и уздисаја, до миле воље исцрпљују, славећи Створитеља свога и господарећи свима осталим створењима његовим.

А само једну им заповед Створитељ дао, једну забрану поставио: да не окусе плода од једног дрвета само, у рају преобилном. Не за то, што би тиме умалили, можда, богатство раја или што би тиме ма у чему потребноме ускраћени били. Не, него за то, што би кушањем плода тога познали зло у свету, и постали жртва свију искушења и беда, која бивају у злу сваком; те што би обесветили безгрешност, изгубили бесмртност, докончали безбрижност и постали робови греха и најтеже клетве, — са потомством целим.

Или, као што нам казује св. Писмо: „Запрети Господ Бог човеку говорећи: једи слободно са свакога дрвета у врту, али с дрвета од знања добра и зла, с њега не једи, јер у који дан окусиш с њега, умрећеш“.

Човек блажен би са срећом, која му је од Бога дана, али подлеже искушењу сатане, којему је била, којему је и данас, туђа срећа и блаженство — завист. Сатана, у виду змије лукаве, приближи се Еви, као слабијој, превари је и наведе, да преступи заповед Божју и тако себи и мужу своме разори царство мира и блаженства. Обману Еву, те ова окуси забрањени плод и даде га мужу своме Адаму. Први људи згрешише. То беше први грех човеков, први пад, — прародитељски грех.

Велики је то био грех! Види се то и по казни, којом га је Господ казнио, изгнавши Адама и Еву из раја; одузев им бесмртност и безбрижност живота, а осудив и њих и потомство њихово за навек, да „у зноју свога лица једу хлеб, докле се не поврате у земљу, од које су и узети“.

Био је то велик грех! кад га ни бес-

крајна милост Божја не хтеде олако опростити. Велик грех, јер се ради њега Господ и покајао већ, покајао „што је створио човека на земљи“. Велики грех, јер „рече Господ: хоћу да истребим са земље људе, које сам створио, од човека до стоке и до ситне животиње и до птица небесних; јер се кајем, што сам их створио“.

Велик је то био грех! којег је и неисцрпна доброта и милост Божја казнила смрћу, потопом, смешом језика, и расутошћу „по свој земљи“. Велик грех, којег искајати није могла ни Содом а ни Гомора, излечити не мога ни закон синајски, ни Мојсеј, ни пророци; гладне године, ни помори ни болести; ратови грозни ни ропства многа; искушења и невоље свакојаке.

Био је то велик грех! кад је раскинуо везу, а подигао преграду између неба и земље. Велики грех, кад је под теретом његовим и његових последица, цео род људски најпосле изгубио сваки духовни вид, одрекао се истине и срнуо путем лажи; залутао странпутицом грехова и зала, непознавајући више једног истинитог Бога, а клањајући се многим идолима као боговима.

Велик је то био грех! кад нити је Јудеје могао спасти „завет“, пророци и обећање Месије; нити незнабошце умовање толиких мудраца њихових и философа, којима се и данашња поколења, ради великог им умља, још диве у по нечем.

Грех је то био, којег човек сам собом искајати није могао, јер у тадањем свету већ не беше: „ни једнога праведна; ни једнога разумна и ни једнога који тражи Бога; сви се уклонише и заједно неваљали посташе“.....

Да; из таме, у коју је човештво услед прародитељскога греха залутало; из покварености, у којој се оно трошило и смаку своме ближило; из ропства греховног, у које је пало и падало све дубље, а у којем би и пропасти морало, — могла је човештво извести и спасти само светлост небеске истине, љубав и свемогућство Бога јединога!

И та светлост засја, та се љубав указа и свемогућство показа — у данашњи дан. Онда, кад су народи тадашњег света, у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www последњем већ очајању, подигли очи к небу и нетренимице очајно изгледали светлост истине небеске, дело љубави и чудо све-могућности Божје.

И баш онда, кад дође доба, да чо-вештво цело, са своје покварености и из-губљене вере у истинитог Бога јединога пропадне, да се у гресима својим подави и у греховној тами сурва у бездан непо-врата свог;

и баш онда, „егда прїиде кончина лѣта“; баш онда, а у данашњи дан, „посла Богъ Сына своего единороднаго“, „посла избавленїе Господя людемъ своимъ“. Засја звезда на истоку, рашчу се пророкована слава Ви-тлејема; и анђео Господњи благовествова, преко пастира, целом роду људском: „не бојте се, јер где јављам вам велику радост, данас се роди Спас, који је Христос Господ“. Међу људима очајним би радост велика, и чу се усклик спасења: Христос се роди! И принесоше му: „ангели пѣніе, небеса звѣздѣ, волски дари, пастирїе чѣдо, земля вертепъ, пѣстїна ѱсли“, јер радост би по свој земљи. „Без-начальный начинается и слово воплощается“.

Велика радост би! јер се родио Онај, који је од увек био и вечан остао; родио се, као што се људи не рађају — „без-сѣменно“ „од Духа светога“ — свет и безгрешан.

Велика радост! јер у јасле би метнут Онај, коме је „небо престол и земља подножије ногама његовим“, јер по-вијен би Онај, коме места и простора нема; међу пастирима Онај, око чијег престола служе и певају херувими и серафими.

У данашњи дан, узео је Дух на себе тело; Безгрешан примио грехове туђе; Бог постао човек и остао Бог!

Поклонимо се свему томе са побожним осећајима и речима: о света тајно пре-мудрости Божје, о дубино разума Божјег!

Али, и не покушавајмо стићи ви-сину те премудрости, нити се сићи у дубину тога разума, нити загледати у светињу тајне Христовог Рождества и оваплоћења.

Не, јер непостижим је Господ и према Њему људски ум тек да се умом зове; људско умље, тек да безумље није. . . . Не

испитујмо „судове Његове“ — „неиспит-љиви су“; не истражујмо „путове Његове“ — „неистражљиви су“. Не гордимо се умом својим; — постављене су му гра-нице, пак је „премудрост овога света лудост пред Богом, јер је писано: хва-та премудре у њихову лукавству“. И: „можеш ли ти тајне Божје докучити, или докучити савршенство Све-могућега? То су висине небеске, шта ћеш учинити? Дубље је од пакла, како ћеш познати? Дуже од земље, шире од мора“!

Не испитујмо ни крштење Христово у Јордану; не дижимо се к тајни: „какв рѣкѣ положитъ рабъ на Бладыкѣ“? или зашто: „крщенїа проса невѣдый грѣха“?

Задовољимо се тиме, да и „море видѣ и повѣже, Јорданъ возвратиса всплѣть“, кад виде светињу тајне крштења Божјег! И само приђимо к освећеном Јордану, вером св. православља, светим и најнежнијим осе-ћајима вере те, па подижући душу и очи к небу, према гласу Духа Божија „во видѣ голубинѣ“, исповедимо веру своју, у речима цркве своје: „велий еси Господи и чѣдна дѣла твоа“, „и ниедино слово до-волно вѣдетъ къ пѣнію чѣдесъ твоихъ“.

Исповедимо веру своју „у единого Го-спода Исуса Христа Сына Божїа, единород-наго, иже ѿ Отца рожденнаго прежде всѣхъ вѣкѣ. Свѣта ѿ свѣта, Бога истинна ѿ Бога истинна, рожденна, не сотворенна, единосѣчна Отцѣ, иже всѣ выша. Насъ ради человекъ и нашего ради спасенїа шедшаго съ небесъ и воплотившагоса ѿ Духа свата и Марїи Дѣвы и вочеловѣчшася. Распятаго же за ны при понтиистѣмъ Пилатѣ, и страдавша, и погребенна. И воскресшаго въ третїй день по пи-санїемъ и восшедшаго на небеса, и сѣдѣща одеснѣю Отца: и паки грядѣщаго со славою сѣдити живымъ и мертвымъ“.

Исповедимо веру ту и данас, коју ве-кови и народи хришћански исповедају и коју ће увек исповедати у Христа Сина Божјег: „егѡже царствїю не вѣдетъ конца“. И благодаримо и данас, на бес-крајњој љубави Оца небеснога, којом је послао Сина свога, Јединородног, да Све-могућ поруши преграду између неба и земље; да Безгрешан прими грехове људ-

ске; да Свезнајући „раскопа дела ђавоља“; да нас Свесвет очисти и облагороди; да нас Истина озари светилом разума; да нас Љубав збрати разбраћене и посини Оцу своме небесноме, искупљене, крвном жртвом Његовом, од прародитељског греха и Адамовог осуђења.

И кад то и тако учините, љубазни моји, онда пустите души својој побожној, да полети на крили хришћанског радовања данашњег и вечног; пустите срцу своме раздраганом, да запева слатком песмом православања; пустите уснама веселим да кличу: Христос се роди, ваистину роди!

Радуйте се, духовна чада моја! У данашњи дан „забадава смо се оправдали благодаћу“, „откупом Исуса Христа“ и „примисмо помирење кроз Господа Исуса Христа;“ јер: „као што за грех једнога — Адама — дође осуђење на све људе, тако и правдом једнога — у данашњи дан рођенога Спаса — дође на све људе оправдање живота“.

Радуйте се, јер смо „мртви греху, а живи Богу у Христу Исусу Господу нашем;“ јер „примисмо Духа посиначког и овај Дух сведочи нашем духу, да смо деца Божија, а кад смо деца и наследници смо, наследници Божји и сунаследници Христови“.

Радуйте се, јер се у данашњи дан родило сунце правде, светило разума и истине; јер се данас родио Спаситељ и Учитељ света, Господ наш Исус Христос, чије нам свето и вечно Јеванђеље деветнаест већ векова казује **вечне и непроменљиве истине**; а јер нам светлошћу тих истина обасјава путеве живота земаљског и показује **увек једнако и сигурно** пут, који води к блаженству и к срећи, к вечности царства небеснога.

А кад вас позивам, да се радуете у данашњи дан, не мислите, да је вашем духовном оцу и Архипастиру непознато, да му, у великој породици, св. црквом основаној, има и таквих синова и кћери, који се ни данас не уму и не могу радовати, радошћу хришћанском, радошћу св. православља, радошћу српском.

Не за то можда, што им сиротиња и немаштина не би дала радовати се. Не;

јер нема сиротиње, која се у Божијој радости не заборавља; нема сиротиње, која не пропева на данашњи дан. Него за то, јер се у кућама неких заборавило народно предање и запустили леви обичаји православног кућевног, породичног богослужења; јер се у тим кућама бадњак не уноси, чесница не ломи. . . .

А у кући, љубезни моји, у којој бадњак не гори, воштаница и кандило се не пали, измирна не кади, орасима соба не прекршита и сламом не посипа; у којој се „здравље“ не меси, чесница не ломи и колач Божијни не сече и не прелива, својта не љуби и у славу Божју и данашњег дана здравица не диже; у кући, у којој данас родитељ не скупља децу своју око себе и не пева с њима песме Божијне, — у тој кући, српској кући, Божијне радости и не уме и не може бити. Ту је душа хришћанска пуста, срце празно, а осећај леден и крај топле пећи, богатства великог и господства високога. Ту може бити и бива умља гордог, охолости укочене, презирање „свога“, или непознавање тога, али душе пуне вере и наде, срца пуног љубави хришћанске; али поноса народног и осећаја православног, у тој кући не уме и не може бити, да с' узмогне радовати. Јер осећај и понос тај, где год је, и одушке хоће; хоће у спољашњим знацима да се изјављује. Иначе, или је тај осећај и понос мртав, или је привидан. А такав је у кућама српским, у којима се не држе мили обичаји православља и заборављају и не чувају леви обичаји народног предања, који су нам били и остаће увек једна јака заштита светом православљу нашем, и васпитница народне свести и поноса.

Таквих кућа има много; а то нам је једно велико зло, које ми душу Архипастирску тишти; јер **однарођава, а љубав к цркви и вери убија.**

А друго је зло још веће у кућама залуталих породица српских и православних, у којима се осећај православни и понос народни силом умртвљује, убија и сажиче. У кућама је то, у којима св. икона нема, ни кандила милог пред њима; у којима се свештеник не виђа, нити кућу

да окади, ни свечарску водицу да освети; болесничку молитву да прочита, ил веселом свечару колач да пресече. У кућама је то зло, у којима ни венчаног венца нема никад, ни знаменске водице; у кућама, из којих се самртник као и животиња износи.

Видим, народе мој, да већ погађаш какве су нам куће то. Да, то су куће назаренске, које погазише веру прадедовску и заборавише понос народни: ал су то и куће, од којих је и Бог окренуо лице своје, и које св. Сава више не благосиља.

Бог је од њих окренуо лице, јер нису у цркви, коју је данас рођени Син Божји крвљу својом и Јеванђељем својим основао; јер не свете Јордан и не поштују св. тајну крштења, коју је Христос јорданским крштењем основао, а која нас пере од греха прародитељског, јер им неће за који дан бити с нама чељад њихова, да се причести и она св. воде богојавленске.

А св. Сава их не благосиља више, јер у тим кућама нема лика ни светитељског ни кућног заштитника; јер се у њима не чује песма ни молитва св. православља, којег нам је св. Сава у аманет оставио; нити се спомиње име српско, које нам је св. Сава прославио.

А све је то на зло народа мога и велика туга души мојој Архипастирској. За то вас молим, чада моја духовна, по кућама првим: вратите се обичајима св. православља и предањима српским, јер се на красоти и светости њиховој оплемењује и учвршћује душа православна и срце Србина сваког.

И за то те зovem, Архипастирском љубављу, народе мој, зovem те и молим, да се чуваш и клониш јереси назаренске, као змије отровнице, као најопаснијег непријатеља свога, јер у њојзи нити спаса души твојој нит' опстанка имену твојме. Јер она је против Христа и Христове цркве и Христовог крштења, којим смо откупљени и којим се перемо од греха прародитељског; јер она се камењем баца на светитеље твоје: св. Саву, цар Уроша и Лазара мученика, Стевана Штиљановића и

св. мајку Анђелину; јер она је тама души нашој, из које нас је извео у данашњи дан рођени Спас; јер она је гроб имену српском, од којег нас сачува св. Сава.

А вас, помагачи моји, пастири и учитељи стада мога милог, свештеници без разлике; вас, и све друге синове св. цркве наше, који пером владате, умом радите и живом речи на живот и будућност народа утичете, а љубави за пркву, за веру и Српство имате, све вас позивам и молим, Архипастирском љубави својом и Архипастирским старањем својим за св. православље и народност српску, да сви сложено и вољно порадите на неговању и чувању лепих и ненадмашивих обичаја православних и српских, да сви сложено и вољно подигнете све силе своје.

Данас вас за то молим, данас кад славно рођење Онога, који сиђе на земљу, да потражи изгубљене, изведе заблуделе, исцели ослабљене, подигне немоћне, исправи непослушне, — данас вас за то молим, да би ми као прави и истинити поклоници и посљедоватељи Господа и Спаса нашег Исуса Христа у љубави према Богу и ближњима, у делима благочастивима и братољубнима могли у будуће још радосније дочекивати Празник Рождества Христова и единим срдцем и единим устима прослављати га са браћом нашом сада још, на жалост, изгубљеном и заблуделом... с њима заједно молити се за здравје и спасење всепресветлишаг и државнаг Императора и Краља нашег Франца Јосифа прваг; и верно и пожртвовано служити милој нашој домовини.

У то име поздрављам ти, мили народе мој, празник Рождества Христова, наступајуће ново љето, светло Богојављеније!

А благодат Господа нашег Исуса Христа, и љубав Бога Оца и причастије св. Духа нека је са свима вама свагда и увек — Амин!

У Карловци, 1893. године од рођења Христова, а патријаршествовања нашег четврте.

Горепоменути смирени Патријарх
Георгије Бранковић.

КЊИГА О ХРАМУ

Симеуна, митрополита Солунског.

Превео Лазар Богдановић, парох варајдинско-велико-кањишки.

(Свршетак)

Пошто архијереј сврши свештенодејство, приступа св. причешћу. Тада опет меће на се омофор, показујући тиме, да је пре тога вршио дужност служитеља те му тада не достојаше да буде обучен у ту свештену одежду. Јер кад се сврши свештенодејство, па кад наступи време да се подиже хлеб, да се дробе на честице, па да се причести и сâм и да друге причести, тада је опет дужан, да све свештене знаке свога достојанства метне на себе. Па пошто омофор представља најодличнију архијерејску одежду, то га је дужан метнути на себе и у њему се причестити.

И тако обукавши се у омофор, подиже св. хлеб, гласно изговарајући ове речи: „Свѣтѣ свѣтымъ“, чиме он позива све оне, који су се светињом живота приуговорили да приме „свѣтѣ“, да приступе к оној божанственој и животворној храни, која се налази на часној трпези. А народ у један глас тада одговара: „Ѣдинъ свѣтъ“... Овај одговор верних означава оно свеопште исповедање Исуса Христа, које ће бити у последњи дан, кад ће се Исусу поклонити „всѣко колѣно небесныхъ и земныхъ и прѣсподныхъ, и всѣкъ ѣзыкъ исповѣстѣ, ѣкѣ Гдѣ Иисъ Хрѣтосъ во славу Бога Отца“. Овим се пророчанством исповеда како сједињење свију верних, тако исто и свеопште исповедање ваплоћеног Сина Божјег, који ће се над свима зацарити и царству Његовом неће бити краја. А одговор „Ѣдинъ свѣтъ“... на опомену: „Свѣтѣ свѣтымъ“... означаје понајпре ону Божју светост, која је извор освећења за све, а даље означава и нашу смиреност, јер ми као да би рекли: ко би могао бити чист између нас? или: ко би могао бити свет? Свет је једини Христос, који ће по Својој љубави према човеку и нас осветити.

Подизање освећеног хлеба значи подизање Исуса Христа на крст; за то у близини хлеба и стоји путир, који садржи

у себи саму пречисту крв и воду, која је из Његова ребра истекла. По том дробе хлеб на четири дела те их унакрест полаже на дискос — као слику распетог Исуса. Може ли што величанственије бити, него видети великог Бога, који је ради нас постао смиреним човеком? За тим узевши горњу честицу св. хлеба, начини њом знак крста над путиром, спусти ју у путир и тако сједињава св. тајну. По том улева и *тоиљу воду* у путир сведочећи тиме, да је тело Господа Исуса и после разлучења с душом — и ако беше мртво — ипак остало животворним, јер Божанство и чудотворне силе нису Га оставиле. Но пошто је топла вода већ због топлоте своје животворно начело, то се она у време причешћа улева у путир за то, да би ми у онај мах, кад се устима чаше машамо и часне крви причешћујемо, осећали као да ју из самог животворног ребра Христовог пијемо. Ето тако ми тумачимо сипање топлоте у путир! Но многи св. оци и иначе тумаче ово, али нама нека буде доста и ово тумачење, јер се оно сасвим подударно с тумачењем цркве, које се налази у речима кад се сипа топлота у путир: „Теплота вѣры, исполнь Дѣха свѣтаго“. Но да употреба топлоте има тај смисао, доказује се то и из пређеосвећене литургије; јер кад би се топлота из каквог другог разлога и узрока сипала у св. даро, то не би било нужде да се она (на пређеосвећеној литургији) по други пут сипа у путир, јер је она већ на савршеној литургији била уливена у св. даро.

За тим архијереј дробе св. хлеб на многе честице и у том подражава свештенодејству Самог Исуса Христа, који је по казивању еванђеља узео хлеб, раздробио га и дао ученицима Својима. Причешћује се сâм, најпре светим хлебом, а по том страпном чашом; њега не може нико други причестити осим њему раван т. ј. архијереј. Кад се он сам причестио,

раздаје и другим свештенослужитељима божанствене даре, и они примајући од њега, целују му руку и образ. Ово делење св. дарова опомиње нас на будући живот, где ће Исус Христос бити у потпуном сједињењу са Својим телом, а означаје и наше сједињење с Христом. А руке и образ љубе свештеници архијереју за то, што је 1.) рука служитељица и свршитељица св. тајана и што је у непосредној близини њиховој, а образ оруђе, којим се свршују молитве, 2.) за знак узајамне љубави наше и сједињења, што потврђују речи: „Христос посредник нас“, и 3.) за спомен тога, што је Господ примио по образу ударац. Ово све има у архијереју да побуди мисао, какве је и колике је смирености Господ био учитељ, па да у себи уништи свако чувство гордости.

Сви свештенослужитељи причешћују се у олтару по старешинству свом тако, да сваки најпре узима у руку св. хљеб, а по том није из путира. За тим се вернима показују св. дари, али покривени, у знак тога, да није достојно да ови виде св. тајне. А ако је когод од верних приправан да се причести, то са страхом и вером приступа к св. причешћу, али се не причешћује сам, него га архијереј ложицом из своје руке причешћује (пред царским дверима). По том архијереј помолити се о Божјем достојанству, благочастивом императору и за народ, кади св. даре говорећи све оно, што се односи на вазнесење Спаситељево и спомињући славу проповеди Његове, која је одјекнула по свем свету. Тима речима као да би он хтео рећи Самом Спаситељу: Ти си се сисао к нама, јавио се међу нама као човек, и вазнесао си се на небо к Оцу Своме, да земљу напуниш славом Својом; а ми помоћу ње, свршавајући свете тајне Твоје, причешћујемо се Тобом и неразлучно с Тобом пребивамо.

По том се св. дари преносе на жртвеник; ђакон наиме на глави носи дискос, а свештеник у рукама путир, а архијереј очитавши благодарствене молитве умива руке те излази из св. олтара и с амвона дели тако звани антидор или поскуре, јер као што се архијереј — представљајући

Самог Христа, кога је на служби принео на жртву, — телом и крвљу Његовом и сам причестио, а и служеће свештенство, тако је исто нужно, да се и верни заложу светињом, коју они заиста и примају духовно у слушању молитава и присуствовању св. литургији, али осим тога ваља да се они освећују нечим чулним, видљивим и стварним, а то бива примањем антидора. Антидор је освећени хљеб, који је принесен на жртву, а из кога је извађена средња чест, те на литургији свештеничким молитвама освећена. А тај се хљеб после, пошто је и коњем означен и над њим божанствене речи очитане, место страшних дарова т. ј. св. тајана дели онима, који се нису причестили. После тога архијереј, испросивши благослов Господњи на народ, свршава св. литургију.

Ми хтедосмо да пространије св. службу протумачимо, но пошто је наш ум слаб за то, а и пошто знамо, да су неки велики и знаменити људи по свом дубоком знању довољно о тим стварима написали, то вас упућујемо да читате њихова дела, а ми с овим закључујемо напомињући, да и ово, што ми написамо, није из наше главе, но поцрпесмо из списка св. отаца и учитеља вере наше, који су мудро говорили о тим стварима. Ради смо били да неку речемо и о проскомидији; али пошто су они и њу пространо протумачили те неби било нужно да и ми о том овде говоримо, рећи ћемо само у кратко о њој.

По древном предању најпре свештеник приправља *агнец* (*јагње*), а по том сипа у путир вино и воду; за тим вади честице из других поскура и то: у спомен Богоматере, светитеља, за тим за живе и мртве. Сад настаје питање: какву силу имају у себи честице? и претварају ли се оне у тело Спаситељево? а у колико користе онима, за које се ваде оне?

Постоји учење, које је предањем од св. отаца дошло до нас, да честице много користе онима, за које се приносе. Оне представљају сама она лица, за која се приносе, и представљају жртву, која се Богу приноси за њих. То потврђују и

речи, које свештеник изговара на Проскомидији: „Прійми Господи, жертвѣ сію въ пренесенный твой жертвенникъ“. Честице, које се ваде за светитеље, служе им на славу и част, на умножење достојанства и на већи добитак божанствене светлости. Честице, које се за верне приносе: умрлима прибављају избављење од грехова и божанствену благодат, а живима, ако праведно живот свој проводе, пружају заштиту против несреће, отпуштење грехова и наду на живот вечни. Дакле божанствено свештеноејство умножава светитељима славу, а вернима — као што је горе споменуто — подељује божанствену милост.

Но у колико је корисно за онога, за кога се приноси жртва, кад он живи достојно позиву Христовом, толико је опет жалосно и штетно за онога, који предавши се нечастивом животу, не настоји да се поправи. Јер као што честица, која је ма за кога принесена на жртву, и која близу божанственог хљеба лежи, кад се овај освећује и претвара у тело Христово, постаје и сама освећена, јер кад се спусти у путир, саједини се с крвљу; тако и душа, за коју је принесена жртва, прима благодат. Тада се човек духовно саједињава с Богом. Ако се ко од благочастивих, или ко макар од оних, који су пали у грех, искрено покаје, то ће тај ући у невидљиво општење са Духом светим, а доста ће пута, као што из искуства знамо, и материјалну корист од тога имати. Но ако је когод предан греху и не мисли га се отрести, тај ће као недостојан општења с Богом

још веће осуђење примити за принесену жртву. За то свештеник мора врло добро пазити, да не прима приноса нити да приноси жртву за такве људе, који се без стида и срама ваљају у пороку и греху, јер би иначе могао и сам с њима бити осуђен. Од оваквог поступања и сналазе човека свакојака искушења и беде. За то и вели Апостол Павле: „мнози въ касъ немощни и недѣжливи, и спатъ довольни.“

И тако је свештеник дужан бити врло опрезан у овима тако великима делима Божјима и себе самог испитивати и — као што пише — строго пазити на све, чим се више може. Ако се он мора за друге старати, то тим више мора о себи самом, јер кад онај, који једе и пије (т. ј. причешћује се) недостојно, за осуђење једе и пије, то онда још већем осуђењу подлежи онај, који се усућује недостојно свештеноејствовати. С тога ми, који смо примили благодат свештенства, морамо што више пазити на себе и свима се силама старати о чистоти и савесности својој. Смиреност и љубав у душама нашим неке се укорене, јер та својства су врлине Христове. С тога треба да Га и у овом веку достојно примамо, па ћемо се и у будућем удостојити неисказаног и вечног општења с Њиме, благодаћу и човекољубљем Господа Нашега Исуса Христа, коме нека буде слава, част и поклоњење са Безначалним Његовим Оцем, и Пресветим и животворећим Духом, сада, увек и у сва времена, амин!

БОЖИЋНА НОЋ.

Велико оно небесно тело, које се јарким сунцем зове, одавна је већ зашло на запад свој, а тихана ноћца полако се спустила на грешну земљу. На небу... на тој пространој средној ризи Божјој... трепери безброј сићушних звездица; а бледи месец у безграничној васелени тој поносити лети на лаки' крили' и као да обилази сваку звездицу те јој позајмљује понешто бледе светлости своје, да већма

но обично светли, а канда сваку поједину од њих опомиње, да буде спремна за дочек Божанственог младенца, светлости разума, сунца правде, цара неба и земље... Исуса Христа, који ће се те ноћи о поноћи родити!

У раздраганој души ти се чини, као да ти из небесних висина допиру умилни гласи војника небеских... анђела и арханђела, звуци оне омиљене и радосне песме: „Слава въ вишнихъ Богу, и на земли миръ, въ че-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ловѣцѣхъ благоволеніе“, — песме, којом они поздравиле и објавиле роду људском долазак Спаситељев на земљу, . . . звуци, који одјекују од горе до горе, од дубраве до дубраве и брује по долина и равнина навешћујући свему створу да се родио Спас!

Ухо твоје као да чује снажан ход и весело разговор витлејемских пастира, који журно греду простом вертепу, да се са страхом и трепетом поклоне пастиру вечном, . . . пастиру над пастирима, који у скотским јаслама, на тврдој слами лежи повијен у просте целене!

Будно око твоје као да види, где му се с далека истока промаља и указује јасна звезда, која показује пут мудрим волсвима . . . источним царевима: Мелхиору, Гашпару и Валтазару, који сијеше да се поклоне новорођеном . . . мудрацу над мудрацима, . . . цару над царевима, и да му из Кемерѣ и бисага својих поделе дарове своје, дарове царске: злато, ливан и смиру!

Такве се мисли роје по глави побожном хришћанину, — Србину православном, кад се мислима бади у далеку ону и древну прошлост . . . у тајанствену ону ноћ, кад се родио Спаситељ света!

* * *

Побожне душе, утруђене једноуђењем и послом на бадњи-дан, повукле су се у топлу собу, прострле божићну сламу по земљи и столу, сто украсиле земаљским плодовима, поседале око стола те пресмачу од свега, што им је Бог дао и што су вредне руке редушине за вечеру приправиле. Радосна деца са родитељима и старијима својима као из једног грла удесила: *Рождество* и *Дјева днес*; а да не би заспала рано, ваљају се по мекој слами играјући се злаћаним орасима и лешњицима. Весели момчићи чешће излазе на поље, пуне пиштоље и пуцају у славу Рођења Христова. Девојке-удаваче по вечери украде се из опште собе те се увукле у тескобне собице своје, у кашици топе олово, да по салеу виде, за кога ће поћи. У неко доба ово ти и вертепаша и звездара. Бади у стихарима, с испрекрштаним преко прсију патронташима, с круном на глави и сабљом о бедру упадају с вертепом или звездом у собу појући: *Рождество, Дјева днесъ, Шедше трие цари, Веи иazyцы, Виелеемски предѣли, и Ликуи днесъ Сионе. Лакридиаш*

неки са орацијама својим нагони све на смех, те се свако маша чепа, да се вертепашима одужи. По одласку вертепаша и звездара, сан, тај најбољи мелем тела човекова, прима у наручја своја утруђену чељад, да ју оснажи и окрепи за нове подвиге, који јој предстоје на Божји дан. И старо и младо спустило се на божићну сламу, да санак борави тамо до пред прозорје!

Анђеолова благовесник силази с небесних висина, те се у сну јавља свакој души, казујући да се родио Спас. Чељад се диже са тврде постеље своје, на којој је као на меком душеку проспавала онај размак времена, који спаја бадње вече с божићним јутром. Док удариш длан о длан, али ти полагајници већ уранили, да поздраве Христово Рождество пријатељу и знанцу, куму и роду свом! А остала се чељад на тенани у свечано рухо облачи; све се то спрема за јутрењу. Кад улицом пролазиш, чини ти се: е пролазиш небеске висине. Сухомраз који је попао по снегу, спрема јасне месечине трепти, као да си ситан бисер посуо по каквој белој пољани. Светлост из хришћанских домова, која ти кроз њихове прозоре у очи удара, чини ти се као светлост разноврсних таласа небеских; а кад се приближиш цркви, мислиш од ње: то ти је цар на небу . . . месец, јер ти је њена светлост тада јача и снажнија од светлости осталих кућа. За час чујеш звона са куле црквене, где те неким свечаним звуцима позивају у храм Божји, да се поклониш новорођеном Спасу, да се с пријатељем и непријатељем твојим мирбожаш, поздраваш и целиваш. За мало па чујеш, где ти се која старица или старац накашљује, идући устошце за звездом божићном, која показује вертеп, где ће се моћи поклонити — отроку младом. За тим чујеш општар ход и живи разговор чиле и веселе младежи, која се жури да добије места у певници, где ће по кашто у појању изменути појца учитеља. А кад уђеш у цркву, ту ти је жагор као у каквој кошници. Све душом пуно. Највише се народа скупило око тугорова стола, а тугору се пуши глава, јер не зна кога ће пре да послужи којом воштаницом или котурићем. Велики чираци пред престоним иконама а и они у женској препрати, чини ти се, као да се угибају под теретом силних свећа, које је побожан српски син и кћи припалила у славу Рођења Христова и као неку милошту за

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

своје мртве. Сва ти се црква сја! Велика светлост од полијелеја — види ти се — као она небесна светлост, којом су били обасјани пастири витлејемски; или као она светлост источне звезде, која се уставила над вертепом витлејемским!

У то ти ступа и свештеник у храм. Стао пред долећу те се крсти и моли, обраћа се и десно и лево, назива помоћ Божју пастви својој, а она му с дубоким поклоном одпоздравља; улази у олтар, меће на себе епитрахил и одежду светлу, и свете речи: *Благословенъ Богъ нашъ*. . . напомињу ти, да је почетак јутрење божићне. Побожни слуга олтара Божјег узима у десну руку кадоницу с миромирном измирном, те кади васцео храм и паству своју. С дубоким поклонима клања се пред њим народ и прави пролаза пастиру свом. А кад се запоје „*Съ нами Богъ*“, па „*Небо и земля*“, а свештеник излази из олтара те праћен великим бројем појаца спушта се у женску препрату, да освети пет хљебова, пшеницу, вино и јелеј, тада подилазе мравци сваког присутног, и сви упиру своје погледе у женску препрату, док се не сврши тај свети чин, којим се испрошава од Бога сваки берићет за сав свет.

После настаје јутрења и тече складним својим током. О катавасији се силази свештеник на средину храма, клања се и целује икону Рождества Христова, мироноше и себе и народ, који му по двоје долази, и поздравља га с речима: *Христосъ се роди!* Осим редовних посетилаца храма, видићеш у храму по неколико и оних, које народ зове „годишњацима“ т. ј. који једаред или дваред преко читаве године пређу праг црквени. За мушкима следе женске. Многа старица довела је данас први пут као нову младу своју снајицу, младу

као роса или капља, да се с њом поклони Христовом Рождеству. На старици-свекрвици старински бендук, а снајица — све шушти свила на њој! Како ти је то леп обичај по нашим селима, кад таква младица тихим кроком, стидљивим погледом — по мироносању — целује прво руку свештеника а по том свекра и других старијих људи, који се у цркви нађу! А кад се враћа у женску препрату, дочекује ју старица-свекрва, руке шире у уста се љубе здравећи се са: *Христос се роди! Ваистину се роди!* После мироносања по мало се испражњује црква, јер сваког домаћина чека још по нешто посла код куће, што га има до литургије да сврши. А кад ти се отпоје и последња песма, песма, која навешћује осветак дана „*Слава тебѣ показавшему намъ свѣтъ*“, подиже се читав жагор у цркви, јер пријатељ пријатељу, кум куму, род роду: честита Божић. Народ се побожно, пун утехе и велике душевне радости враћа кући. Само неколико старијих и млађих људи — обично пастира — остало у цркви. Седи их свештеник исповеда и причешћује пречистим телом и крвљу Христовом!

Ето тако пролази божићна ноћ, . . . тако ју народ српски, народ православни дочекује и проводи! Има ли на свету вере те, народа тог, који свечаније божићну ноћ дочекује и испраћа, него народ српски, народ православни?! Заиста нема! Народе српски, народе православни! Чувај народност своју, поштуј и љуби веру православну, веру отаца својих! Јер стотину и више година Србин да живи, увек ту божићну ноћ с једнаком детињском радошћу и весељем дочекује и проводи кличући:

Христос се роди, ваистину се роди!

18. децембра 1893.

Л. Б.

О животу светога апостола Павла с погледом на време обраћања Галаћана у хришћанство.

Од Ј. Х. Фишера, магистра вештина и бившега члана и учитеља на „Тринити Колицу“ (Trinity College) у Кембриџу.

Предео с енглеског **Ђорђе Летич**, богослов.

(Свршетак).

Забледамо ли у посланицу Галаћанима, видећемо и наћи ћемо за то јаке доказе и то:

1.) Да су Галаћани обраћени у хришћан-

ство од самога Павла без икаквога сатрудника његова, а то је могло бити пре путовања његових, јер је на путовањима имао сатрудника. Павле кроз читаву ову посланицу говори о

себи, као о духовном оцу њихову, који их је обратио у хришћанство (I. 6 и 11: „сказѣю вамъ вратѣе благовѣствованіе благовѣщеное ѿ мене“).

За тим у III. 5., а најбоље у IV. 11., 13., 19.

Ови су последњи стихови врло важни, јер из њих излази друга чињеница, да Павле није посетио Галаћане ни једанпут од времена, кад их је обратио до писања ове посланице. „Ек-стѣк, іакѡ за немошь плоти благовѣстихъ вамъ первѣе“ (13.). „Чѣдца мѡѡ, ѿниже пакѣ колѣкѣнѣю, дондеже вѡвбразитѣа Христѡсѡх вѡ васѡх“. (19.)

Реч „Первѣе“ (τὸ πρότερον са одређеним артиклом) и реч „пакѣ“ (πάλιν) обе су употребљене овде емфатично (с нагласком). „Дечице моја, коју опет с муком рађам, док Христово обличје не буде у вама“.

Слика ова је дивна. Он говори Галаћанима као мати њихова, да је при обраћању њихову трпео муке, које трпи жена у порођају. И сад по други пут трпи исте муке, кад их по ново рађа покушавајући да их приведе натраг истинитој вери еванђелија. Мекнајт (Macnight).

Τὸ πρότερον = **первѣе** (пређе, кад сам вас обратио) у свези са **пакѣ** = пакѣ, изгледа ми да садржава у себи, да Павле није посетио њих у простору времена од њихова обраћања и времена, кад је ова посланица написана. Ово се потпуно слаже и са правилно схваћеним местом у Делима Апостолским, где се говори о одношају Павла с Галаћанима.

С оним пак, што Павле назива себе њиховим духовним оцем, не би се могло сложити то, да је још ко год осим Павла имао удела у обраћању њихову.

2.) Да се свети Павле при обраћању њихову морао бавити код њих дуже времена, јасно је из његових речи у IV. 13.—15.

То је било онда, када је он боловао од неке телесне немоћи; они прихватили његово учење са одушевљењем и благодарношћу, држећи се за сретне, што имају такога учитеља. Шта више, њихово одушевљење беше таково, да су били готови учинити сваку жртву за њега.

Све ово садржава или боље рећи захтева дуже време, да се овако што може постићи, него које је Павле код њих провео доцније, када их је посећивао.

После тога, када је Варнава одвео Павла у Антиохију, његова служба за неко време нема

посла са Галаћанима и ја их према том остављајам за то време.

Од прилике три године по том Варнава и Павле буду послани од Духа Светога на први свој апостолски пут.

Прво оду на Кипар, па оданде у Пергу памфилијску, из Перге у Антиохију пизидијску, где је Павле проповедао по зборницама Јудејима и побожним језичницима.

Из Антиохије оду у Иконијум. У Иконијуму језичници и неверни Јудеји дигну заверу против њих и они ради сигурности уклоне се у градове ликаонске, Листру и Дерву и у *околнину њихову* и ту су проповедали еванђелије. (Дела Ап. XIV. 6., 7.)

Неки мисле, да су Павле и Варнава у то време свога путовања обратили Галаћане.

Ово тврди Мекнајт, а усваја и Хорн (Horne).

Да то не стоји, доста је да напоменем, да су Павле и Варнава у бегању свом из Иконијума у Листру и Дерву ишли у правцу са свим противном од онога, који би их одвео у Галатију.

Читава тврдња ова оснива се на нетачном разумевању оригинала. У оригиналу стоји: „*κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περὶχωρον*“; у енглеском пак преводу: „They fled into Lystra and Derbe, cities of Lycaonia and unto the region that lieth round about, and there they preached the Gospel“. („Они побегоше у Листру и Дерву, градове ликаонске и *предео*, који лежи около њих и тамо проповедаху еванђелије“). Овај превод, у колико сам приметно, је једини, у којем се ова нетачност налази.*

Из Листре оду у Дерву, одатле опет у Листру, Иконијум и Антиохију. За тим кроз Пизидију у Памфилију, Пергу и тада у Аталију. По том одпловише кући у Сирску Антиохију, свршивши тим свој први апостолски пут.

* Тромелијус у свом преводу са сирске верзије пише с поља (margo): „confugerunt in civitates Lycaoniae Lystram et Derben pagos, qui sunt circa eas“.

Вредно је споменути и то, да, ма да се Мекнајт трудио да докаже, да су Павле и Варнава проповедали овом приликом Галаћанима, на другом месту тврди, да то не беше први пут проповедања Павлова Галаћанима. Он вели: „Држим за умесно закључивати, да је Павле после тога када је послат био у Тарс, да избегне гневу да је у Јерусалиму (Дела Ап. IX. 30.) одлазио из Тарса, где се бавио неколико година, у Фригију и Галатију и то наскоро после оног виђења у заносу“. Pref. to Gal. §. 2.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Пет година после тога крене се Павле са Силом, али без пратње Варнаvine по други пут на апостолско посланство. Овај пут предложио је Павле Варнави: „**возвращеса подобаетъ посетити братію нашу во всѣхъ градѣхъ, внихже проповѣдахомъ слово Гдѣне, какъ пребываютъ.**“ (Дела Ап. XV. 36.) Но како није хтео повести Марка, као што је захтевао Варнава, то се они растану. Павле узме Силу за свог сатрудника и они су заједно пролазили кроз Сирију и Киликију утврђујући цркве и саопштавајући им одлуке, које су донесене у Јерусалиму. (Дела Ап. XV. 23.)

За тим дођу у Листру, где Павле узме за свога сапутника и Тимотеја, пошто га је прво обрезао.

Овде су свршили главну намеру својега посланства, пошто су утврдили цркве у Сирији и Киликији и саопштили им „**хранити уставы**“ по прописима сабора јерусалимскога.

По свршетку ових апостолских дужности журно прођу кроз Фригију и Галатију у намери, да иду у лидијску Азију, али у овом беху спречени од Светога Духа; исто тако спречени од Светога Духа, да иду у Витинију, дођу у Мизију и оданде у Троаду.

Овде им се придружи Лука, писац *Дела*.

Ни једна тачка од овде наведених историјских чињеница не противи се нашој претпоставци о времену обраћања Галаћана, него баш говори за њу.

Олферд (Alford) у свом изврсном коментару на грчки Нови Завет, овако примећује о овом путу кроз Фригију и Галатију: „Ова летимична notiца о таком путу, на коме држимо да се много шта догодило, као: оснивање цркава у Галатији и Фригији, болест апостола, о којој се говори у Гал. IV. 13: „**дѣланіе Дсха и дѣйствованіе силы**“ (Гал. III. 5.); љубав и нежност указана према Павлу у болести му (Гал. IV. 14—16), изгледа ми, да доказује, да историописац Дела није био с Павлом за време овога дела путовања његова“.

Ја сам већ покушао да докажем, да је споменути рад Павлов морао толико времена обухватати, да је сасвим невероватно, да се то могло догодити на тако кратком путу, као што изгледа, да је био овај.

Претпоставка Олфердова чисто је хипотетичка и баш се не слаже са јасним продужењем приповедања у Делима. О Павлу историописац Дела говори, како је обилазио градове у Сирији и Киликији налажући им „**хранити уставы**“, који беху одређени од апостола и старца у Јерусалиму. Вредно је споменути, да овде изгледа да је нека збрка стихова у тексту, какав данас имамо, и лорд Берингтон (Barington) у својим „Misc. Sacra“ (што наводи и Пели (Paley) са одобравањем) вели, да су на овом месту поремећени стихови и да 4. и 5. стих XVI. главе треба да долазе после последњега стиха XV. главе. Ова примедба изгледа да је у главном коректна, но ја не држим за нужно претпостављати, да су стихови ови доиста поремећени. Историописац приповедивши нам о главној сврси апостоловој у Сирији и Киликији, узима згодну прилику да спомене врло важан догађај о младом ученику Тимотеју. За тим пре него што би почео даље приповедање, рекапитулира мало потпуније рад Павлов, који се састојао и у предавању устава, који су упућени „**сшымъ во янтіохіи и суріи и килікин братіамъ, иже ѿ іазікѣ**“.

За тим наставља даље приповедање и описује пут (по свој прилици брзи пут, „**прошедше Фрвгію**“ . . .), на којем се не спомиње никакав догађај све до доласка у Троаду. — (Види Paley, *Horae Paul. ad Gal. No. XI.*)

Овде им се прикључи Лука и приповедање одатле почевши добија карактер, да је написано од сапутника Павлова. (Дела Ап. XVI. 11.)

Из свега реченог изилази, да су Галаћани обраћени од Павла за бављења му у Тарсу, јер је он у Тарсу био без спомоћника и тамо је провео дуже време, које је нужно било за обраћање Галаћана.

У
Т
Е
К
А

ПОВЕРЕНИЦА
ЊЕГОВОЈ СВЕТОСТИ ПРЕУЗВИШЕНОМ ГОСПОДИНУ
ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ

ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМ.

Ваша Светости, најмилостивији наш Архипастору!

Смерно потписани представници местне српске православне црквено-школске оштинe, поводом „Стражених“ et consortes бесомучних и клеветничких нападаја на узвишену личност Ваше Светости, једногласно решисмо: *Вашој Светости најгласнију синовљу повереницу и захвалницу изрећи на благом и очинском свестраном старању Ваше Светости, које је Ваша Светост око болитка и напретка народног и уређења народно-црквене нам аутономије уложити благоизволела; с тим тврдим уверењем, да је свестан народ наш, — не слушајући на*

којекакве лажне новинаре, — *свагда био и увек ће бити и непоколебимо стојати уз свога љубљенога св. Патријарха Георгија, и Вашу Светост у свима народним подухвима истрајно и са највећим одушевљењем потпомоћи.*

Молећи Вашу Светост, да благоволи милостиво примити и ову нашу препонизну представку, и целивајући св. десницу Ваше Светости, јесмо са најдубљим страхопоштовањем

Вашој Светости

У Шандору, 25. новембра 1893.

Најпокорније слуге:

Парош Милош Пилић с. р. председник; Милош Кутузов с. р. подпредседник; Милош Милутиновић с. р. одборник; Милан Пилић с. р. одборник; Милан Исаков с. р. одборник; Никола Чампраг с. р. одборник; Гига Лазић с. р. одборник; Арсен Мијатов с. р. одборник; Гига Мијатов с. р. одборник; Панта Пилић с. р. скупштинар и управитељ школеки; Самоило Арацки с. р., Војин Арацки с. р., Васа Марјанов с. р., Младен Пилић с. р., Јаша Релић с. р., Иса Чампраг с. р., Бура Пилић с. р., Бука Исаков с. р., Пера Сувајић с. р., Сава Чампраг с. р. одборник и старатељ; Милан Дујић, Јеврем Звекић, Сава Ракић, Миша Звекић, Гавра Исаков, Тима Исаков, Мита Звекић, Милош Крњајски, Никола Сувајић, Моја Звекић, Милан У. Исаков, Рада Звекић, Тоша Крњајски, Милош Мијатов, Сима Огњанов, Јова Исаков, Кристифор Мијатов, Милош Мирков, Аркадија Чампраг, Бура Пилић церовоћа.

ОСВЕЋЕЊЕ МОНАШКЕ ШКОЛЕ У МАНАСТИРУ ХОПОВУ.

(Свршетак).

Иза г. Вујића, изјави у име гимназије носачке, професор г. *Милан А. Јовановић*, радост гимназије те, што је добила другу, која ће такођер да шири у народу просвету, а која је нама тако потребна, и за то јој кличе: нека живи, нека цвета, нека напредује.

Сад изађе пред Његову Светост г. *Стеван В. Пошовић* и у име Текелијиног завода рече:

„Ваша Светости! Похитао сам са крајњег окрјака православнога Српства, а из престонице миле нам отаџбине, да се именом старе, славне и далеко видне и велике српске народне задужбине једне, да се именом Текелијиног завода поклоним смерно и радосно овој најмлађој културној

установи нашој српској — православној монашкој школи у овој истој обитељи.

Као предстојник Текелијанума поздрављам именом тога просветног и васпитног завода нашег овај најмлађи расадник српске просвете и желим му од срца и учитељима и ученицима: да се испуне апостолском ревношћу св. Саве, узоритим родољубљем Саве Текелије, смиреношћу архимандрита Рајића и ученошћу и мудрошћу Доситијевог, да под моћним окриљем Ваше Светости и св. Синода, трајном и родољубивом потпором свију св. обитељи наше митрополије, приближују се оној узвишеној цели, коју им је поставила Ваша Светост при оснивању а озна-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

чила при овом свечаном отварању монашке школе на славу божју и на корист нашег милог народа.

Честитајући ово свечано отварање, молим Вашу Светост, да ми подарите Ваш свети архијерејски благослов, да га понесем и предам оној великој и исто тако светој народној кући, која у далеком и великом свету поје трипостасном Богу, а служи просвети српскога рода“.

После ових говора, које је скупљени народ махом саслушао и примио са задовољством и уживањем и говорнике поздрављао са усклицима одобравања, вратила се Његова Светост у цркву, а после у манастирске одаје, где је прегледала станове питомаца монашке школе и све просторије, које припадају школи тој, испитујући у којем се реду ове као и питомци налазе.

У 1 сахат би свечан ручак, за којим је Његова Светост одушевљено наздравила Његовом ц. и кр. апостолском Величанству и премилостивом владару нашем Францу Јосифу I, која је здравица стојећки саслушана и прихваћена са „многа љета“ по арији царске химне, и са бурним клицањем „живио“.

Стојећки је саслушана и бурним клицањем прихваћена здравица Његовој Светости, коју је изрекао домаћин и управитељ школе архимандрит г. Дошен овако:

„Ваша Светост! Дозволите и благословите!

Још се у старија времена осјетила велика потреба, да наше манастирско свештенство на већи степен образованости подићи треба. Покушавали су наши претци подизати школе за изражавање ман. свештенства, али се те школе у оно вријеме нијесу могле лако одржати ни издржавати. Последња така школа била је овђе у ман. Опову под честитијем и вреднијем настојатељем пок. игуманом Иринејем Радићем.

У новије — а особито у најновије вријеме почело се код нас на све стране викати и вапити, да би требало за наш монашки подмладак школу основати; — али није било ува, да би јаук чуло. Та ево видимо, господо моја, да наша висока земаљска влада чак о пегртима бригу води, да се што боље изобразе, па како би ми смјели допустити, да нам чувари праћедовскијех задужбина и светиња српскијех измаку 19. вијека у тами и незнању чаме и живот свој у незнан проводе?!

Али, милост божја и воља народа направиле од таме свјетлост!

Милошћу божјом а вољом народа би изабран за поглавицу наше цркве Његова Светост наш лични патријарх Георгије, под чијом се мудрошћу управом сто у најкраћем времену толике принове на нашем црквено-народном пољу учинише, па ће се још и учинити. Хоће ако Бог да!

Господо моја! За овака вриједна и славна Архиепископа и Митрополита, за овако дична српскога патријарха, за овако одушевљена Србина, за овако добра духовнога оца, који заиста о својијем духовнијем чадима очинску бригу води, молићемо се Творцу Свевишњему: да на много година под богатијем и моћнијем окриљем својијем уздржи драгоцјени живот Његове Светости, да му Свемогући благослови све племените намјере Његове и поживи Га на дику, понос и корист наше свете православне матере цркве и милог српског народа! Живица Његова Светост, дични српски патријарх Георгије на многаја љета!!!“

Клицању и радости би краја, када уста г. прота Вучковић и напи у здравље и изрази у лепим кићеним речима благодарност манастирским настојатељима митрополије карловачке, на жртвама, које на позив Његове Светости вољно и радо принеше на оснивање и које ће принашати на даље издржавање основане монашке школе.

Здравица се г. Вучковића допала врло, јер је лепо и — изречена, а јер су настојатељи и заслужили, да им се кликне: живели!

Наздрављено је, за тим, изасланицима из Србије, карловачке богословије и наших гимназија, а посебно г. Стеви В. Поповићу као заступнику Текелијанума.

Наздрављено је и претставницима власти и области, присутнима и претстављенима у особама г.г. дичних и честитих чиновника и родољуба Светозара Косановића и Андрије Милића из Ирига.

Г. синђел Виктор наздравно је са дубоким поштовањем и изразом најискренијег признања светлој звезди у калуђерству нашем, признатом научењаку архимандриту високопреч. г. Руварцу, која је здравица са бурним усклицима примљена.

Г. протојереј Васа Николајевић наздравно је поново Његовој Светости истакнувши досадање заслуге св. патријарха Георгија на пољу просветног напретка нашег, и зажеливши, да се све жеље и намере Његове Светости испуне, јер ће бити на славу цркве и корист народа.

Његова Светост, изразив, да ће сва своја обећања, ако му Бог живота подари, и испунити

на делу извршити, а поздрављена и услед тога бурним усклицима, — диже трпезу, и тиме заврши и тај део свечаности отварања и освећења монашке школе у Хопову.

У 4 сахата отпутова Његова Светост уз звонење звона и клицање радосног свештенства и народа, к' дворима својим у — Карловце.

И овај извештај, као и сваку реч о Његовој Светости, завршимо од срца са: Живела Његова Светост, св. патријарх наш Георгије! Јер његов живот — богат је рад, а тај рад — богата ће бити жетва и цркви и народу православног српском.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Избор протопресвитера у Вршцу.) У уторак 14. децембра о. г. извршен је у Вршцу *избор протевршачког* под руковођењем консисторијалног повереника *Јосифа Јорговића*, игумана манастира Војловице. Гласало је свега 110 вршачких скупштинара и 48 изборника из вршачког протопресвитерата, свега 158 бирача. Од тројице кандидата, који су били принуђени овом избору, добио је: *Живојин Милић*, протонамесник и парох вршачки, 97 гласова; *Александар Стојадиновић*, прота белоцрквански и администратор протопресвитерата вршачког, 59 гласова; а *Ђорђе Стајић*, парох из Иланце, није добио ни један глас. Осим тога предана је једна празна гласаница, а на једној била су исписана два кандидата. По томе ни један кандидат није добио прописане две трећине гласова, те ће епархијска консисторија једног од двојице кандидата именовати за протувршачког.

— (Нови српски правосл. архимандрити). У прошлом броју јавили смо, да је протосињел и управитељ монашке школе у манастиру Хопову, г. *Исак Дошен*, произведен од Његове Светости српског патријарха Георгија за *архимандрита* 12. о. м. при-

ликом отварања монашке школе; а сад дознајемо, да је високопреосвећени епископ пакрачки Мирон Николић на св. Николу произвео за *архимандрита* протосињела *Анатолија Јанковића* и поверио му управу манастира Ораховице.

Ч И Т У Љ А.

— (+ *Јеротеј Велић*) *јеромонах манастира Јаска*, преминуо је 13. децембра о. г. у Земуну у 38-ој години живота свога. Умрло је код својих родитеља и браће у Земуну. Покојник је ступио у монашки чин у манастиру Јаску 1881. године. Био је ревностан калуђер, а осим манастира Јаска провео је неко време и у манастирима Шишатовцу, Кувеждину и Великој Ремети. На опелу му служило је шест световних свештеника и пет јеромонаха под начелништвом протопресвитера земунског Јефтимија Вукадиновић. Општајну реч говорио је јеромонах Нестор, управитељ манастира Фенека. Нека је вечан спомен јеромонаху Јеротеју!

Књижевна објава.

Књига: „Светога Јована Златоустога шест књига о свештенству“ у штампани је и *ирегуларници* ће је добити, чим буде готова. До сад их се није много пријавило, може се дакле још пријављивати.

Карловци на св. Игњатију 1893.

Прота Јован Вучковић.

ОГЛАСИ.

Бр. 1787/Е. К. 307. ex 1893.

С Т Е Ч А Ј. 196 3 3

Овијем се расписује стечај на *царогију* III. разреда у *Славском Пољу*, протопресвитерата киринско-глинекога.

Интеркалара нема.

Рок пријавама 31. дец. 1893. по ст. кал.

Из сједнице Епарх. Консисторије горњо-карловачке, држане у *Плашком*, 25. нов. 1893.

Михаило с. р.,
Епископ горњо-карловачки.

С Т Е Ч А Ј. 204 1—2

По налогу Сл. ЕШО бр. 427./ЕШО 333. ex 1893, овим се ради сталног попуњења на упражљено *учитељско место* у *Сри. Боки* стечај расписује.

Плата је: 400 фор., слободан стан, 4 ланца ливаде и $\frac{1}{2}$ ланца баште (ван села), на коју земљу учитељ има кр. порез плаћати; од вел. укуна 1 фор., а од малог укуна 50 нов.; и зимњег огрева.

Учитељ је дужан све предмете вис. уредбама прописане предавати; децу у црк. појању

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

обучавати, десну певницу држати и перо у седницама бесплатно водити.

Рок стечају траје 6 недеља, од дана оног, када овај стечај буде у „Сри. Сиону“ увршћен.

На ово место компетовати могу само они, који су у Сомбору за учитељско звање оспособљени и који су као такви положили испит из државног језика.

Молбенице се имају слати на потписаног председника.

Из седнице школ. одбора, држане у Сри. Боки 14. децембра 1893 год.

Петар Топаловић, Трифун Богдан,
привр. учитељ и перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 203 1—2

За више разреде основне женске школе у Бачком Петровом Селу тражи се *учитељица*.

Плата је учитељици годишње 300 фор. и у име стана 50 фор. а вр.

Рок стечају 6 недеља од дана првог уврштења. Приметити се има, да на тима разредима већ дела гђа учитељица Јелена Кекићева на потпуно задовољство своје предпостављене школске власти.

Из седнице м. школ. одбора у Бачком Петровом Селу 16. (28.) децембра 1893. држане.

Панта Поповић,
парох, претседник м. шк. одбора.

Милош Алексић,
срп. нар. учитељ и управитељ школски,
перовођа м. ш. одбора.

Е. 978 ex 893./к. 847.

СТЕЧАЈ. 202 1—3

На место *прогопрезвитера-пароха* и уједно на место *сист. прот. помоћника у Драду* овим се отвара стечај.

Стеченици имају своје добро инструиране молбенице путем својих предпостављених власти до 31. јануара 1894. год. потписаној консисторiji поднети.

Из конз. седнице држане у Темшвару 14. (26.) децембра 1893. год.

Епарх. конзисторија Темшварска.

СТЕЧАЈ. 200 2—3

На ново установљену мешовиту школу I и II разреда расписује се стечај и тражи *учитељица*.

Плата је 300 фор. а вр. или 600 круна годишње, слободан стан са две собе, кујном, комором, баштом и огревом.

Изабрана учитељица биће дужна све школском уредбом прописане предмете предавати и женску децу свих разреда у ручном женском раду обучавати.

Молбенице се имају најдуже до 14. јануара 1894. школском одбору послати, а избор ће се 16. јануара 1894. обавити.

Из одборске седнице држане у Десци (Deszk, per: Szöreg, via: Szeged) 5. децембра 1893.

Платон Ј. Подградски, Лаза Рус,
учитељ-перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 201 2—3

На основу решења Сл. Епарх. Школ. Одбора бр. 213/179. ex 1893. расписује се стечај за *учитељицу на срп. нар. вероисповедној школи у Пивницама* (Бачка).

Плата је 400 фор. у готовом новцу, слободан стан из две собе, кујне, коморе, штале и баште. За огрев (свој) два хвата сламе.

Изабраној учитељици спада у дужност све законом прописане предмете у школи предавати, додељену децу јој у пјенију обучавати и пофторну (женску) школу држати.

Молбеницу ваља до св. Богојављења послати, када ће се и избор обавити.

У Пивницама (Бачка) 11. децембра 1893 г.

Лазар Димић, Ђ. Добројеу,
перовођа. парох и председник
школског одбора.

Јавна дражба. 198 3—3

Срп. правосл. црквена општина у Каћу издаваће своју на пијаци лежећу *кућу* (бивши шилдгерехтигкајт) за гостионицу или за другу какву радњу и трговину, састојећу из 5 соба, с кујном, спајзом, зиданом леденицом и заједно с касарницом на 3 године, 2. (14.) јануара 1894. г. у 2 сата после подне на јавној дражби под закуп.

Закупици дужни су положити 25 ф. а вр. или 50 круна у име пошманлука. Ближи услови могу се сазнати у писарници срп. прав. црквене општине у Каћу.

Из седнице срп. правосл. црквене општине држане у Каћу 29. октобра 1893.

Председништво.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожнића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Српској Манастирској Штампарiji а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нови Сад. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарije у Новом Саду.